

Системски и апликативен софтвер

Што е потребно да се направи за комп. За да изврши некоја работа, на компјутерот треба да му се зададе команда.

Со задавањето на командата се активира и се извршува соодветна програма. Програмата се повикува од надворешната во внатрешната меморија (РАМ) и потоа се проследува до процесорот кој извршува наредби од некоја програма. Ако програмата е правилно напишана, ќе го направи точно тоа што се бара. Програмите ги контролираат сите процеси во компјутерот од почетокот до крајот.

Сите програми што ги извршува п.ц. го сочинуваат програмскиот дел или софтвер.

Софтверот се дели на:

- **системски програми**
 - **апликативни програми**
- 2. Поделба на системските програми:**
- **оперативни системи**
 - **контролни програми и комуникациски софтвер**
 - **услужни програми**
 - **програмски систем**

Системските програми се неопходни за работа на компјутерот и секогаш е просутен во компјутерот. Управуваат со работата на комп. а

3. Оперативен систем

Е множество од програми без кои не може да работи ни еден компјутер. Тој ја контролира и координира работата на хардверските единици и овозможува извршување на кориснички програми. Дел од о.с. е секогаш во внатрешната меморија кога тој е вклучен. Тој прима наредби од корисникот и го овозможува нивното извршување. ОС се однесува како посредник помеѓу корисникот, програмите и хардверот.

Оперативните системи за персоналните компјутери се разликуваат од оперативните системи за поголемите и помоќните компјутери. На персоналните компјутери денес најмногу се користат различни верзии на Windows (Windows 95, Windows 98, Windows ME (Millennium), Windows NT (New Technology), Windows 2000, Windows XP (Experience) и Windows 2003, Windows 7. Компанија која го произведува овој ОС е Microsoft. Друг, сè попопуларен ОС е Unix и неговата јавно достапна верзија Linux чија предност е во отвореноста – секој може да го види и да го менува својот ОС. Macintosh компјутерите го користат Mac OS X.

4. Услужни програми

Услужните програми на корисникот му овозможуваат управување со податоци и со хардверските компоненти. Тие извршуваат работи како што се форматирање, чистење и одржување на хард диск, сортирање, копирање и пренесување на датотеки, организирање и наоѓање на податоци, компресија на податоци, инсталација на софтвер, заштита од вирусите итн. Овие програми често се вградени во оперативниот систем, но некои од нив се произведуваат и продаваат посебно.

5. Управувачки програми и комуникациски софтвер

Управувачките програми се грижат програмските инструкции да се пренесат до соодветните хардверски единици и да се извршат (на пр. наредба за печатење). Овие програми често се вградуваат и се испорачуваат заедно со хардверот.

Комуникациските програми овозможуваат комуникација помеѓу компјутери.

6. Програмски систем

Програмскиот систем го сочинуваат програми кои им помагаат на програмерите како поддршка во изработка на апликативен софтвер. Пред сè, тоа се едитори во кои се пишуваат програми и

програмски преведувачи (compilers) кои наредбите напишани во некој од програмските јазици ги претвора во бинарни кодови разбирливи за процесорот.

7. Апликативни програми

– Се користат за извршување на точно определена работа.

Апликативниот софтвер го сочинуваат програми кои овозможуваат компјутерот да изврши конкретни задачи за потребите на корисникот. Со други зборови, тоа се програми наменети за корисници и уште се нарекуваат и кориснички софтвер. Може да биде деловен софтвер, едукативен софтвер, софтвер за канцелариско работење и друго.

Во апликативните програми спаѓаат:

– **обработка на текст** (Notepad, WordPad, Word, Writer, Quark Express и др.)

Да се корегира текстот, да се внесуваат слики, табели, текст во колони, текст во боја...

– **работа со табели** (Excel, Calc, Lotus и др.)

Служат за изработка на табели и брза (автоматска) корекција на резултатите по измена на било кој податок што учествува во пресметувањето. Во ќелиите на табелата може да се внесуваат податоци и формули. Резултатите од обработката може да се прикажуваат со разни видови на графикони.

– **обработка на слики и цртежи** (Paint, Photoshop, Corel Draw, Illustrator и др.)

- **работа со бази на податоци** (Access, Fox Pro, Oracle и др.)

- **изработка на презентации** (PowerPoint, Impress, FrontPage, Flash, Dreamweaver и др.)

- **обработка на звук и видео записи – мултимедија** (Windows Media Center, Power DVD, BS Player Pro, Winamp и др.)

- **пресметки во науката, во техниката и во статистиката** (Mathematica и др.)

– **работа со Интернет** (Internet explorer, Firefox, Opera и др.)

- **игри** (Counterstrike, Fifa, Splintersell, Hitman, Sims, Barbie и др.)

- и уште многу други.

Често програми кои извршуваат слични работи се групираат во тнр. програмски пакети.

Најкористените се пакетите за канцелариското работење (Microsoft Office, OpenOffice.org и др.) и програмите од областа на компјутерската графика (Corel Graphic Suite, Adobe и др.).

Поголемиот дел од апликациите се пишуваат за потребите на просечен корисник, но се пишуваат и програми по нарачка за специфични потреби на корисникот.